

ΜΙΑ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΥΛΑ

Π. ΒΛΑΣΤΟΥ: «Γραμματική της δημοτικής»

Ὁ κ. Π. Βλαστός, ὁ ἄλλοτε Ἑρμονας, ὡς τὰ τώρα πιχειρίστηκε μὲ ὅλους τοὺς κλάδους τῆς γραμματείας, τὴν ποίηση, τὴν κριτική, τὴν ἐθνολογία, τὴν κοινωνιολογία, τὴν φιλοσοφία, ὡς καὶ τὴ φυσική τώρα τελεφταῖα καταπιάστηκε καὶ μὲ τὴ γλωσσολογία.

Θέλουμε νὰ ποῦνε πὼς ὅποιος κυνηγᾷ πολλοὺς λαγούς κανέναν δὲν πιάνει, ἐξὸν ἂν οἱ λαγοὶ εἶναι πιησμένοι ἀπὸ ἄλλους καὶ ἀπὸ τοὺς βρεῖ ἑτοιμοὺς καὶ τοὺς πάρει στὴν ἀβλή του.

Καὶ τί ἔκανε δὲ μὲ τὰ ποδέλοιπα ποὺ καταπιάστηκε, δική μου δουλειὰ δὲν εἶναι, τὸ τί κατάφερε ὅμως μὲ τὴ γλωσσολογία εἶναι δουλειά μου μὲ τὸ παραπάνου, καὶ ἀπὸ ἐρχομαι νὰ πῶ μὲ δυὸ λόγια.

Στὸν πρόλογό του λέει πὼς τὸν βοήθησαν πολὺ οἱ γραμματικὲς τοῦ Φιλήντα, τοῦ Περνὸ, τοῦ Τούμπ, μὰ ἡ ἀλήθεια εἶναι πὼς πῆρε μονάχι τὴ γραμματικὴ τοῦ Φιλήντα, τὴν κοιτούσε κατὰ τὸ κέφι του καὶ ἀκόμα τὴ χάλασε καὶ ποὺ δὲν μπόρεσε νὰ τὴ νοιώσει καὶ εἶσαι τὴν ἔκανε τάχα «πρακτικὴ γραμματικὴ τῆς δημοτικῆς» ποὺ δὲν ἔχουμε δὲ σήμερα καμιά, κατὰ τὸ λέγει του.

Δὲν ἔχω σκοπὸ νὰ δείξω ἐδῶ ὅλες τὶς ἀφέλειες τοῦ βιβλίου, μὰ πρέπει νὰ ποῦμε καμπόσες, γιὰ νὰ καταλάβουν καὶ ὅσοι δὲν καταγίνονται ξεχωριστὰ μὲ τέτοια ζητήματα.

Σελ. 6 **τὰφ** τὸ ψηφὶ ἀπὸ **τ** σήμερα τὸ λέμε **τὰ** γιὰτὶ σύμφωνο ἄλλο ἀπὸ **ς** δὲ στέκει στὸ τέλος τῆς κοινῆς νεοελληνικῆς· οἱ ἀρχαῖοι τὸ λέγανε **ταῦ** δηλ. **τάου**, καὶ ὅταν τὸ ὑποτακτικὸ τοῦ διωτόγγου **αυ** προφέρθηκε σύμφωνο **φ** ἔπεσε κατ' ἀνάγκη, γιὰτὶ λέξι Ἑλληνικῆ, μήτε ἀρχαία μήτε νέα δὲν τελειώνει μὲ **φ**.

Μᾶς μιλεῖ γιὰ **διωτόγγους** στὴ νέα Ἑλληνικὴ καὶ ἀραδιάζει τοὺς ἀρχαίους ποὺ σήμερα καὶ στὴν καθαρεύουσα ἀκόμα εἶναι σκέτα **δίωγφα σύφωνα**, καὶ γιὰ νεοελληνικοὺς διωτόγγους **ἀῖ** (ἀγαπάει), **ιὰ** (παδιά) κτλ. δὲν κίνει μηδὲ λόγο.

Σελ. 11 **Συνίζηση** λέει κατὰ λάθος τὴ **συναλοιφή** ποὺ λέγουν οἱ ἀρχαῖοι, γιὰτὶ **συνίζηση** εἶναι ἄλλο, παρ' ἀπὸ ποὺ θέλει νὰ πεῖ ἀπὸ τὸ ἔχει πιά καὶ ὁ τελεφταῖος δασκάλος. Καὶ γιὰ νὰ μᾶς δώσει νὰ καταλάβουμε πὼς χαμπάρι δὲν ἔχει ἀπὸ δάφτη, μᾶς λέει πὼς τὸ **ι** διώχνει (!) τὸ **ε**, χωρὶς νὰ φέρε ἔννοεῖται κανένα παράδειγμα, γιὰτὶ τὰ παραδείγματα θὰ τοῦλεγαν τὸ ἐναντίο, λ. χ. **δρυνένιος** < **δρένιος** (καὶ ὄχι **δρύνιος**), **τί ἔχεις** < **τέχεις** (καὶ ὄχι **τίχεις**), **ὅτι ἔλεγε** < **ὅτ' ἔλεγε** (καὶ ὄχι **ὅτί ἔλεγε**), **λέεις** < **λὲς** (καὶ ὄχι **λεῖς**), **λεμόνι** < **λεμόνι** (καὶ ὄχι **λιμόνι**), κτλ. κτλ. κτλ.

Γιὰ τὰ **κεῖχα**, **μεῖδες**, **σεῖπα** κτλ. δίνω τὴν προπύμενη ἐξήγηση στὴ γραμματικὴ μου (§. 297) ποὺ

τὴ θαμῶζει καὶ ὁ Ψυχάρης (*) καὶ ποὺ εἶναι ἡ μόνη σωστή, γιὰτὶ στὴ Σμύρνη καὶ στὴ Μερσίνα, ποὺ πῆγα κατόπι ἀπ' τὸ τύπομα τῆς γραμματικῆς μου, ἀκουσα ἃ κανονικά: **μεῖδες**, **σεῖπα** κτλ.

Σελ. 14 «**Ἄρχαία βμ...** γίνονται **μ** στὴ δημοτικῇ». Αἰθεῖς, ἡ ἀρχαία δὲν ἔχει **βμ**, σιὰ **ρεῦμα**, **γεῦμα** κτλ. τὸ **ν** δὲν προφερότονε **β**. Ἀλλῶς ἔπρεπε νὰ τὸ διατυπώσει, γιὰτὶ ἔτσι ὁ ἀρχαῖος μαθητὴς θὰ νομίσει πὼς οἱ ἀρχαῖοι εἶχαν **βμ** ἢ τουλάχιστο τὸ **ν** τοῦ **ευ** τὸ λέγανε **β**· πράγματι καὶ τὰ δυὸ ἀντιεπισημονικά.

Σελ. 17 «μιάνα γλωσσού» δὲ λέμε ποτὲ, λέμε **μιά γλωσσού**, λέμε καὶ **μιὰνα**, ὅταν τὸ **μιά** δὲν προσδιορίζει οὐσιαστικό, μόνε εἶναι μοναχὸ του (ἀντωνυμικὸς τύπος).

Σελ. 18. «Παραβιάζουμε τὸν κανόνα ἅμα ποῦμε: **τῶν παράδων μίλησα**. Πολὺ σωστά, μὰ τότε πὼς συμβιβάζεται μὲ τὴ συνείδησή του ὁ νεαρὸς Βλαστός, ἅμα λέει πὼς λέμε λοιπον καὶ **σκεδον**; Δὲν τὸ λέμε, τὸ λένε οἱ καθαρεβουσιάνοι, ὁ **λκός** λέει **σκεδὸ καὶ λοιπὸ**, ἀλλῶς δὲ γίνεται, καὶ ἡ γραμματικὴ τοῦ κ. Βλαστοῦ ἔχει τὴν ἀξίωση πὼς εἶναι τῆς δημοτικῆς, δηλ. τῆς **λαϊκῆς** γλώσσας. Ἐπίσης τὸ τοῦ λαϊκοῦ προπαγοζύτονος **οἱ ἀνθρώποι** (σελ. 24) δὲν ὑπάρχει, λέμε πάντα **οἱ ἀνθρώποι**, **οἱ διαβόλοι**, οἱ δισκάλοι, οἱ ἀγγέλοι καὶ ἔτσι ὅλα τὰ συστατικά ποὺ μᾶς ἔρχονται ἀπ' τὴν παράδοση.

Ἄλλο εἶναι τὰ συμμόρφωτα ποὺ μᾶς ἔρχονται ἀπ' τὴν καθαρεύουσα, καὶ ποὺ ἂν εἶχε ὑπόψη τὰ ἔργα τοῦ Ψυχάρη, ὅπως μᾶς λέει στὸν πρόλόγόν του, θὰ τὰ προσεχε. (Ἀτολογ. σελ. 65) λ. χ. **κάτοικοι**, **σύμμαχοι**, **βάρβαροι**, **κακόβουλοι** κτλ.

Σελ. 35. Λέ μᾶς λέει πιά εἶναι ποὺ κίνουν —**ιὰ** τὸ θηλυκὸ τους, ἐνὼ ἀρσενικὸ κάνει —**ος**. Εἶναι τὰ ὅσα ἔχουνε χαρακτηριστὰ **κ**: **παστρικιά**, **ταχυκιά**, κτλ. ὅλα κατὰ τὸ **γλυκός**, **γλυκιά** καὶ ὄχι βέβαια κατὰ τὸ **λαφριάς**, **λαφριά** ποὺ τὸ **ι** λαφριά μᾶς τὸ λέει.

Σελ. 39. «Κάλλιος μονάχα στὸ οὐδέτερο ἐπιρρηματικά». Ἀλήθεια: Ἄμ' τότε πὼς ξηγᾷ τὴ λαϊκώτατη φράση «Ἦψε τὸν **κάλλιο** του», ποὺ μοῦ τὴ θύμισε κιόλας ὁ κ. Στελλάκης, ὁ βουλευτής;

Σελ. 44. «Τὸ ἥμισυ δὲν τὸ μεταχειρίζονται μὲ τὰ εἴκοσι τριάντα κτλ., μὰ βάζουνε ἀντὶς τὸ μισός, ἡ, ὁ».

— Καταλάβατε τίποτε; — Μὴτ' ἔγω.

Τὸ **τριπλός**, ποὺ λέει, δὲν εἶναι ὁ δημοτικὸς τύπος, ὁ λαὸς λέει **τριδιπλός**.

Σελ. 49. «Τί εἶναι ἐδῶ; — Σπίτι. — Τί σπίτι εἶναι; — Σκολιό».

Ἄμα εἶναι σπίτι δὲν μπορεῖ νᾶναι σκολειό, καὶ ἅμα εἶναι σκολειό, δὲν εἶναι βέβαια σπίτι.

Σελ. 57. «**Ἀφῆση** (ρκσ.) !!! νὰ τῷγραφε τουλάχιστο μὲ **υ**!»

Σελ. 59. Μιθαίνουμε πὼς τὸ **εἶχα** δὲν εἶναι μο-

(*) Κοίτα τὰ «λίγα λόγια» του στὴν ἀρχὴ τῆς γραμματικῆς μου (σελ. γ') στὴν ὑποσημείωση, ἀράδα 10.

νόχα παρατιτικός, μὰ εἶναι κι ἀόριστος κι ἀκόμα πὼς τὸ **ἤθελα γράφει** εἶναι δημοτικό. Γηράσκω ἀεὶ ξεδιασκόμμενος μὲ τοὺς νεομαλιαροὺς

Σελ. 63. Γιατί χωρίζει τὰ **λέω, πλέω** ἀπ' τὰ **καίω, κλαίω**; — Γιατί δὲν εἶναι γλωσσολόγος, καὶ λοιπὸ δὲν εἶτανε ὁ κατάλληλος νὰ μᾶς δώσει ἀκόμα καὶ μιὰν πραχτική γραμματική.

«Τὸ γινῶθι σαφὲς πανταχοῦ ὅτι χρησίμιον».

Σελ. 68. **ἀφένθικα**. Τέτοιος τύπος μὲ **ε** λαϊκὸς δὲν ὑπάρχει, μήτε πολὺ, μήτε λίγο, μήτε καθόλου χρήσιμος.

Μὰ βιαρέθηκα πιά νὰ σπῶνω κούφια καρδιά καὶ θὰ σεπαιτήσω γιὰ νὰ μὴν κουράζω καὶ σᾶς ἄδικα τὸν ἀδίκω. Ὡστόσο γιὰ τὴ **σύνθεση** δά, ὅπως βέβαια θὰ τὴν ἔλεγε ἀκολουθώντας τὸ νέο σύστημα τῆς τερμινολογίας του, δὲν ἔκρινε ἄξιο νὰ πεῖ τίποτε, μὰ τίποτε τελοςπάντω; Τόσο ἀνάξιο λόγου κολοκύθι λοιπὸν εἶν' ἄφρτὸ τὸ φαινόμενο στὴ νέα Ἑλληνική, ὥστε ὁ νεογραμματικός μας, μὴδὲ λόγο δὲν κάνει γιὰ δάφρτ; ἢ μὴς καὶ βαρέθηκε νάντιγράψει, καὶ παράτησε τὴ δουλειὰ στὴ μέση;

Ἀλήθεια, εἶναι τόσο ἄχαρο νάντιγράψει κανεὶς πράγματα ποὺ δὲ νιώθει.

Κιὼστόσο γιὰ νὰ μὴ φανεῖ πὼς ἀντιγράφει, ἀρνιέται τὸ ξεχωριστὸ χαρακτηριστικὸ του, τὴν τερμινολογία, τὴ δημιουργία διηλ. νέων ὄρων, ποὺ σ' ὅλο τὰποδέλοιπο ἔργου του τόσο πεινηγυριὰ μᾶς ἀποδείχνει καὶ στὴν τελευταία φυσική του σκανταλιώδεια πιά ἃς ποῦμε, μᾶς τὴν καμπανίζει. Μὰ ἐδῶ βρασιέει τοὺς παλιούς ὄρους, ὅμι βέβαια ὑποχωρώντας στοὺς ὀπαδούς τῆς μισῆς γλώσσας, τοὺς ἄρρωστους, ἀφτὺς **ὁ δυνατός**, νὰ ποῦμε, ὁ φυλετικὸς ἀριστοκράτης, μὰ ἀπὸ φιλοτιμία γιὰ νὰ μὴ μεταχειριστῇ τοὺς δικούς μας, μὰ ποὺ δὲν μποροῦσε νὰ φτειάσει δικούς του, γιατί γιὰ νὰ κάνει τινὰς ὄρους σὲ μιὰν ἐπιστήμῃ, πρέπει νὰ τὴν κατέχει μὲ τὰ ὅλα της.

Καὶ γιὰ νὰ σᾶς ἀποδείξω πὼς σωστά τὸν ψυχολόγησα ἀνοίξτε σελίδα 84 τῆς γραμματικῆς του νὰ δεῖτε πὼς τοὺς **συμπλεχτικούς** συδέσμους τοὺς λέει **ἁμοδετικούς**, πολὺ πολὺ ὁμορφα.

Τί θὰ πεῖ ἀφρτ; — Θὰ πεῖ πὼς ἐκεῖ ποὺ μπόρεσε νὰ φτειάσει ὅρο τὸν ἔφτειασε, χωρὶς καθόλου νὰ σεβαστῇ τοῦ κ. Μάρκου τοῦ Τσιριμώκου τίς θεωρίες περὶ γλώσσας;... καὶ δὲ συμφέρεται.

Μ. ΦΙΑΗΝΤΑΣ

ΣΑΑΔΗ. — Μὴν ἐργάζεσαι τὴ γῆ παρὰ μὲ σεβασμό. Ἢ γῆ ἔχει γίνει ἀπ' τὰ μάτια, κι' ἀπ' τὰ χεῖλη κι' ἀπ' τὰ μάγουλα ὅλων ἐκείνων ποὺ ἀγάπησαν ἐδῶ κάτω.

ΣΑΑΔΗ. — Ἄν ὑποφέρῃς, ὑπόμενε κ' ἔλπιζ'. Δὲν ξέρεις πὼς κι' αὐτὴ ἡ λαμπρὴ μέρα γεννήθηκε ἀπὸ τὴ σκοτεινὴ νύχτα;

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Προκήρυξις διαγωνισμοῦ διὰ μίαν θέδιν ἀποθήκασίου τῆς κεντρο. ἀποθήκης τῆς φυτοπαθολογικῆς ὑπηρεσίας.

Ο ΓΙΟΥΡΓΟΣ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Ἔχοντες ὅπ' ὕφει τὸν ὁπ. ἀριθ. 214 ἐ. ἔ. Νόμον «περὶ μέτρων προστασίας κατὰ τῆς φυλλοξήρας» καὶ τὸ ἀπὸ 9 Ἰουλίου ἐ. ἔ. ἐκτελεστικὸν τοῦτου Διάταγμα, προκηρύσσομεν δ' ἀγωνισμὸν πρὸς κατάληψιν μιᾶς θέσεως ἀποθηκαρίου τῆς κεντρικῆς ἀποθήκης τῆς φυτοπαθολογικῆς ὑπηρεσίας, διενεργηθῆσμενον τὴν 12 Φεβρουαρίου ἡμέραν Πέμπτην καὶ ὥρα 12ῃ π. μ. ἐν τῷ Κεντρικῷ Γεωπονικῷ Χημείῳ Ἀθηνῶν.

Οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ διαγωνισθῶσι δέον νὰ ὑποβάλωσιν εἰς τὸ Ὑπουργεῖον μέχρι τῆς προτερείας τῆς ἐναφίσεως τοῦ διαγωνισμοῦ αἰτησὶν ἐπὶ 50λέπτου χαρτοσήμου ἐπὶ νὰ ἐπισυνάπτωσι.

1) Πιστοποιητικὸν περὶ τῆς ἐν τῷ μητρώῳ τῶν ἀρρένων δήμου τινὸς ἢ κοινότητος τοῦ Κράτους ἐγγραφῆς τὸν ἢ ἐπίσημον ἀπόσπασμα τοῦτου. Προκειμένου δὲ περὶ καταγομένην ἐκ τῶν νέων χωρῶν πιστοποιητικὸν ἐπίσημον τῆς ἀρμοδίας ἀρχῆς, ὅτι κατὰγονται ἐκεῖθεν.

2) Δίπλωμα διδάκτορος ἢ πρὸς τούτων τῶν Φυσικῶν Ἐπιστημῶν ἢ πτυχίον χημικῆς Σχολῆς καὶ ἀποδείξεις ἐνιαυσίου ἐδικῆς ἐξασκήσεως ἐν ἀνεγνωρισμένῳ χημικῷ ἐργαστηρίῳ, ἢ δίπλωμα ἀνωτέρας Γεωργικῆς Σχολῆς τῆς Ἑσπερίας καὶ ἀποδείξεις διετοῦς ἐξασκήσεως ἐν ἀνεγνωρισμένῳ χημικῷ ἐργαστηρίῳ.

Ταῦτα δὲ θὰ προσαχθῶσιν εἴτε ἐν πρωτοτάτῳ εἴτε ἐν κεκυρωμένῳ ἀρμόδιῳ ἀντιγράφῳ.

3) Πιστοποιητικὸν τῆς ἀρμοδίας ἀρχῆς ἐὰν καὶ ἐφ' ὅσον ἔγῳσιν ἡλικίαν σφραγεύσιμον, ὅτι ἐξεπλήρωσαν τὴν στρατιωτικὴν τῶν ὑποχρέωσιν, ἢ ὅτι ἐξηρέθησαν, ἢ ὅτι ἀπὸ ἀλλόκλησαν ταύτης, ἢ ὅτι ἐκτληροῦσι ταύτην, ἢ ἔτυχον ἀναβολῆς κατὰξέως. Ἐν τῇ πρώτῃ περιπτώσει ἀρκεῖ ἡ προσαγωγή τοῦ ἀτομικοῦ βιβλιαρίου.

4) Πιστοποιητικὸν τῶν ἀρμόδιων Πλοηγελέων τῶν Ἐφετῶν καὶ τῶν Πλημμελειοδικῶν ὅτι δὲν κατεδικάσθησαν ἐπὶ ἀξιοποίνῳ πράξει, συνεπαγομένην στέρησιν τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων ἢ ἐπὶ τινὶ τῶν ἐν τοῖς ἀρθροῖς 456, 457, 461, 462 § 1 τοῦ Ποινικοῦ Νόμου ἀναφερομένων πλημμελημάτων καί.

5) Γραμμάτιον ἐμφανίζον τὴν ἐν τινὶ τῶν ἐν Ἀθήναις δημοσίων ταμείων κατάθεσιν δραχ. τριάκοντα (30) δι' ἀμοιβὴν τῶν μελῶν τῆς ἐξεαστικῆς ἐπιτροπῆς.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 14 Ἰανουαρίου 1915.

Ὁ Ὑπουργός
Ἀνδρ. Μιχαλακόπουλος

ΣΑΑΔΗ. — Ὁ βασιλεὺς γιὰ νῦναι μεγάλος πρέπει νύχῃ στὴν καρδίᾳ του τοὺς πολεμιστάδες του καὶ τοὺς ποιητὰς τῆς χώρας του.

ΣΑΑΔΗ. — Ὁ ἀρχηγὸς πρέπει νὰ κοιμᾶται ντυμένος.